Учѣте ся, брати мои,
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь,

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Число 41 | ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Середа 21-го Новембра 1894. | ГОДЪ II

Будоване рускихъ церквей въ Америцѣ.

Кôлька лѣтъ тому назадъ, якъ ще не було руской церкви въ Америцѣ, тогда русины просили Бога якъ тотй жиды на пустынѣ о воду, щобъ допомôгъ выставити на далекой чужинѣ рускую церковцю. Наколи перша руска цорковь въ Шевандорѣ була поставлена, тодѣ и по другихъ мѣсцевосцяхъ, де було досить руского нарóда, почались ставити церкви, де и потреба вымагала. Коли жиды мали на пустынѣ манну и чудовымъ путемъ свѣжу воду, тодѣ захотѣлось имъ египетского мясива, тай ще и цибуля имъ запахла зъ надъ берегôвъ рѣки Ниля.

Такъ само водилось и водить ся мѣжь русинами нынѣ взглядно церквей. Съ початку якъ була тамъ то сямъ церковь, то ѣхати треномъ и сто миль до ней, не було далеко и хоть тикетъ стоявъ 5.00 дол. не було забогато – а днесь якъ треба за тикет платити 50 центôвъ то вже забогато и протое треба въ своимъ плейзѣ ставити церковь. Зôйдуть ся двохъ трохъ а то самй архитекты и контракторы и се робить ся звычайно при барѣ плянъ будущой церкви. Мы знаемо такй выпаки, що одному не хотѣло ся робити – бувъ хитрый и перебѣглый пôйшовъ до компаніи (се дѣялось въ Пенсилваніи) и выпросивъ два льоты пôдъ церковь и давъ записати на себе. Люде зложили кôлька сотъ доларôвъ и почали будовати божій храмъ, а самъ той на чіихъ льотахъ ставлялась церковь, пôйшовъ по колектѣ за половину. Теперь скажѣть добрй люди: чи се по правдѣ, чи се не роблене гроша, та чи тамъ йшло о хвалу божу?

Не спытавшись чи тамъ церкви треба и чи люде будуть въ силѣ давати на ню, йде жебрети ôдъ плейзу до плейзу.

На таку роботу не можемъ дивити ся бойдужно, бо тутъ ошукуєть ся нарôдъ и здираетъ ся бѣдныхъ робôтникôвъ зъ цента непотребно. Се грѣхъ и огидный бізнесъ! Тамъ де є велике число людей нашихъ и до церкви дуже далеко, и люде за порадою священника зъ найближшой церкви починають ставити церковь и высилають своихъ колекторôвъ, то такимъ треба помогчи. Але якъ такй церковнй бізнесисты ходять и жебрають только для себе, то такихъ най газдиня мѣтлою зъ хаты выганяе.

Часто бувае и такъ що одна бреха въ одной мѣсцевости досить добре робить и черезъ якійсь часъ багромадить ся нашого люду велике число. Тодѣ сальониста чехъ, або словакъ и ще до того лютеранъ, каже нашимъ людямъ: „oni by tu mohli mac cerkiew a ja popa sprowadzim." И уже що вечера нашихъ людей повно въ сальонѣ. Тамъ пють, радять, рисують банѣ по столѣ, выбирають комитетъ, печать уже самъ сальониста змалюе на кеку.

Въ першой горячцѣ люде зъ охотою складають гроши и уже кôлька сотъ єстъ готôвки. Колекторôвъ уже сальониста выславъ по свѣту. Наразъ бреха перестала робити. Люде розходять ся а зôбранй на церковь гроши въ рукахъ кураторôвъ и сальонисты, котрый послѣдный ховае все до своєй касы.

Се грѣхъ и здирство руского народу и протое мы протестуємо той шахрайцѣ!..

Мы не есьмо проти ставленя рускихъ церквей тамъ, де єсть потреба; але проти тыхъ, котрй задля свого ту бізнесу баламутять людей и друть зъ него центъ, горлаючи: що се все йде на святу цѣль, т. є. на церковь а опôсля ховають все до своей кишенѣ. Противъ такого вызискованя легковѣрныхъ нашихъ людей протестуємо и остерѣгаемо. Такому нещасному будованю рускихъ церквей найбôльше суть ту причиною такъ званй багташковй „превелебнй kniaziove grecko-rymsko i rymsko-greckeho nabozenstwa, ktory znaju dokoncac" а зачати скôнчити не второпають бо мудрй на се якъ табака въ розѣ. Жиды агенты, котрй продають рускй книжки и церковнй книги, мають у себе и складъ священникôвъ „second hand" зъ угорской стороны, Тамъ знайдешь ихъ всякого вѣку и всякой цѣны. Суть тамъ такй що за 25 дол. на мѣсяць годять ся бути священниками на тôмъ и тôмъ плейзѣ. Тіи що знають трохи по руски читати, то вже суть дорожшй и такй уже вымагють на мѣсяць 40 долярей, а тіи, що умѣють по руски не тôлько читати, но ще и писти, то вже суть дороги и домагають ся 50 дол. на мѣсяць и кухарку мадярку. Отже тіи суть причиною що всюда и на кождôмъ плейзѣ ставлять ся церкви. Такій не пытае чи та церковь устоить ся – тôлько щобъ ôнъ мавъ зъ ôдки жити!

Народе май розумъ!

Будучнôсть Русинôвъ въ Америцѣ.

Будучнôсть руского народа въ Америцѣ що до національного житя-бутя, залежить ôдъ священникôвъ. Якъ днесь рѣчъ стоить, то смѣло можемо сказати, що новому рускому американьскому поколѣню грозить загибель для Руси и вынародовлене єсть позитивнымъ фактомъ, Угорско-рускй священники, стративши сами ще въ старôмъ краю послѣдну искру почутя народного руского духа, не можуть го одновити тутъ и въ сердцяхъ другихъ взнѣтити святый огонь до всего що наше, питоме, що руске.

Ихъ мисія: зробити гроши доки не повалять ся рускй церкви, а опôсля ноги на плечи, та гайда въ старый край. Зъ Галичины теперь всего на всего 4-хъ священникôвъ и тіи працюють якъ можуть около просвѣты народа, але се ще за мало, бо бракъ бôльше силъ.

Кобъ ту було хоть десять рускихъ священникôвъ народолюбцѣвъ а не лупцѣвъ, тодѣ будучнôсть рускихъ емігрантôвъ булабо добронадѣйна.

Но „Свобода" постараєсь що устрôй американьско-руской католической церкви не одовга буде инакшій и нынѣшный розладъ и багташкове зарôбковане мусить уже разъ щезнути! Нашихъ духовныхъ отцôвъ съ пряшôвской епархіи просимо щобъ троха рухались и прикладали руки до працѣ народной.

ИМѢЯЙ УШИ СЛЫШАТИ ДА СЛИШИТЬ!

Уже ôдъ днесь кличемо до нашихъ дорогихъ землякôвъ и читателѣвъ „Свободы," абы зголошували ся до Редакцій и заявляли, що хочуть и на будущій рôкъ предплачувати газету.

Мы маемо крѣпке постановлене и сильну волю побôльшити нашу газету въ слѣуючôмъ роцѣ, але все тое буде залежати ôдъ числа предплатникôвъ, котрй зголосять ся напередъ, що хочуть єдину руску газету въ Америцѣ пôдтримувати и за ню зъ горы заплатити. Про двѣста, триста предплатникôвъ не ма що и зачиняти, бо не булобъ за що и чорнила купити а не издавать газету.

Протое, кому миле рôдне слово, рôдна мова, кому лежить на серцю честь руского имени, кому йде о тое щобъ и Русины могли преуказати ся газетою рускою, попераючу интереса рускихъ тутъ робôтникôвъ, то най пише що буде предплатникомъ и що зъ горы заплатить пренумерату.

Теперь, хочемо ôдъ нашихъ дорогихъ братôвъ Русинôвъ тôлько того, щобъ зголосили ся напередъ що хочуть предплачувати „Свободу" и що ôдъ нового року по полученю першого числа, сей часъ зъ горы пришлють пренумерату на цѣлый рôкъ и буде святый спокôй.

Мы зъ нашой стороны заявляемо: що коли зголосить ся хоть 500 предплатникôвъ тодѣ смѣло беремъ ся до выдаваня газеты въ бôльшôмъ форматѣ. Съ старого краю много ученыхъ Русинôвъ заявило свою готовôсть дописувати до нашой газеты и черезъ тое наша часопись буде въ сѣдуючôмъ роцѣ дуже занимаюча и поучительна.

До Васъ духовнй отцѣ ôдзываемъ ся и просимо щобъ Вы постарались представити народу вартôсть и хосенъ руской газеты въ Америцѣ и зъ другого боку вказати якабъ то ганьба и непростимый грѣхъ бувъ для американьской Руси, наколибъ єдина руска газета тутъ не моглабъ истнувати, наколи и циганы мають свою тутъ газету. Мы хочемо знати кôлько то зголосить ся и пôсля того будемъ рукеводитись въ выдаваню.

Ану братя Русины. покажѣть свѣту кôлько насъ ту есть!

Лучшй часи.

Теперь настають уже лучшй часи для нашихъ робôтникôвъ, бо знову буде лекше о працю. Демократична партія бавилася дотеперь спекуляціями и своими мрѣями, а народъ гинувъ зъ голоду. Але теперь 54 конгресъ зъ ряду есть републиканьскій бо вь его складъ входить 245 републиканôвъ а 91 демократовъ. За републиканьскихъ часôвъ було лучше и теперь надѣють ся кôнця нуждѣ та голодовой смерти.

Хиньско японьска вôйна скôнчила ся – Японія побѣдила.

Цѣлый свѣтъ очикувавъ ся горячковою нетерпеливостію якій оборотъ возьме завзята вôйна мѣжь двома сильными народами на далекôмъ востоцѣ. Судячи по числу жителѣвъ одной и другой краины, побѣда мала бути по сторонѣ косоносныхъ сынôвъ небесного царства. Хина мае 400 міліонôвъ народа а Японія 40 міліонôвъ. Але Японія побѣдила ей хоробре вôйско придбало собѣ безсмертну славу.

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю.......... 2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высилати пôдъ адресою:
To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходить що тыждня въ Середу.

All money or money orders should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Entered at the post office at Jersey City, N. J., as second class mail matter.

Кто замавляе „Свободу" мае рôвночасно заслати и предплату иначь ся не посылае.

ЩО ЧУВАТИ въ СТАРОМЪ КРАЮ.

Карный процесъ за иконостасъ.

Въ мѣстѣ Богородчанахъ, знаходить ся въ рускій церкви иконостасъ великой вартости що до роботы и що до стародавности.

Уже графъ Дѣдушицкій хотѣвъ ôдъ мѣщанъ богородчаньскихъ купити сей иконостасъ до свого музеумъ за 10 тысячъ, але мѣщане не дали такой цѣнной рѣчи руской штуки мѣнувшихъ вѣкôвъ за марну цѣну. Коли ляхи въ Галичинѣ робили свою польску выставку, хотѣли сей иконостасъ силомôць ôдъ мѣщанъ взяти и завезти до Львова. Мѣщане не дали и якъ прійшли жандармы то и жандармамъ заглянули въ очи. За те судъ засудивъ мѣщанъ на три мѣсяцѣ арешту, а то за те, що не хотѣли дати свого руского славного иконостасу на польску выставку до Львова. Ахъ Боже! де есть той кутокъ въ Галичинѣ щобъ Русинъ мавъ правду и знайшовъ справедливôсть? Не досить що злодѣи ляхи паны забрали намъ землю а опôсля жидамъ запродали, то ще нынѣ хотѣлибъ рускій иконостасы красти зъ церквей и хвалити ся що се польске дѣло и що се польскій творчій духъ здѣлавъ?! Вамъ мѣщанамъ изъ Богородчанъ честь и слава, а на иконостасѣ дайте написати що вы сидѣли за него въ арештѣ а ляхамъ не дали що бы нашимъ хвалили ся. Ляхи не мають ничъ свого тôлько все крадене ôдъ Русинôвъ въ Галичинѣ.

Церковь въ Мышинѣ отновлено сего року коштомъ около 800 зр.

Въ Слобôдцѣ лѣсной собирають ся нашѣ селяне закупити ôдъ жида 400 моргôвъ поля.

Громада Яблоновъ, коломыйского повѣта, купуе ôдъ камеры 240 моргôвъ пасовиска. На тую цѣль поскладали люди уже задатки. Помагай имъ Боже!

Убійство. Горѣвка, дѣтькова дѣвка, наробила лиха нечуваного. Слухайте: въ недѣлю по Покровѣ въ смиренькôмъ селѣ Сопôвъ, пôдъ самою Коломыею, такъ собѣ паробки попразникували що вертающого съ скарбонкою молодшого братчика церковного зъ зъ сусѣдного села Вербѣжа напали на улици и забили на смерть. Нещасному голову такъ розтрѣскали колами, що ажь мозогъ вылетѣвъ. А покôйный бувъ однымъ изъ найпорядныйшихъ молодцѣвъ вербѣжскихъ, умѣвъ на сопѣлцѣ такъ хорошо грати, що ажь люди сходили ся до него и слухали. Теперь сидять цанове паробки въ Ивановой хатѣ, а властиво Гершковой хатѣ, бо то будынокъ криминальный въ въ Коломыѣ, есть власностію Гершка Рамлера, а потôмъ будуть або дындати на шнуркахъ, або пôйдуть до Станіславова на 10 або и на 20 лѣтъ. Отъ що робить піяньство. Въ молодôмъ вѣку робить людей розбишаками. А прецѣ въ Саповѣ есть читальня Просвѣты и много письменныхъ людей. Встыдъ то для громады. Винні ту родичи и начальство громадске, що не пильнують молодѣжь. – Таке подôбне стало ся сими днями и въ селѣ Рунгуру, где тоже горѣвка пануе. Кара Божа на міръ христіяньскій черезъ піятику.

Убійство.

Въ селѣ Лозôвцѣ повѣта Теребовельского убили рускій селяне двôрского посѣпаку за те, що побивъ бувъ громадского пастуха, котрый пасъ череду на громадскôмъ полю, а котре то панъ уважавъ за свое.

Клеветникамъ „Союза"

Якъ знаю зъ певного жерела, що о. Балогъ, угорскій священникъ а руского обряду въ Skranton сказавъ въ гнѣвѣ на своихъ собратôвъ и единомысленникôвъ що выступить зъ „Соединенія," оповѣсть свѣту все а все лайдацтво, яке творить ся въ „Соединенію" а для бôльшой ганьбы имъ всѣмъ вутупить до „Союза."

Дальше зъ пôдъ той самой стрѣхи выходять злобнѝ очерненя на „Союзъ" мовъ бы то вдова по союзнику Іоанѣ Барна не дôстала посмертного. Се чиста ложь. Вдова таки на другій день дôстала гроши 400, но нехотѣла тыхъ грошей съ собою брати и сказала: „я ще до теперь маю зъ ôдки жити, най тотѝ грошу будуть въ касѣ „Союза" якъ ми будуть потребнѝ то собѣ возьму."

Ото свята правда.

Пôсьля думки о. Балога вступити до „Союза": есть зробити найбôльшу нечесть. Отже розважте люде яки ту въ Америцѣ пôвголовки находять ся! До руского вступати Союза значить пôсьля думки старого дурня, велика нечесть.

Сли уже такъ наступаесь на „Союзъ," що вступлене до него уважае дуракъ Балогъ за нечесть, то най собѣ купить мотузокъ и повѣсить си на немъ — а се якъ разъ буде для него честь и тымъ зробить правдиву славу и честь своимъ bracikam по багташцѣ.

Правдолюбъ.

Скандалъ.

Зъ болемъ серця беремъ ся до занотованя тыхъ скандолôвъ, якѝ бувають мѣжь нашими людьми черезъ угорскихъ священникôвъ руского обряду зъ епархій мукачевской.

Мы бы не хотѣли о такихъ огидныхъ подѣяхъ розписовати ся, слибъ намъ не ходило о честь руского имени. Другѝ народности зъ погордою дивлять на рускихъ людей черезъ огидне поступоване единиць, котри не мають ничъ вспôльного зъ Русинами, тôлько для бізнесу и заробку звуть ся рускими священниками.

Въ Скрантонъ, завзятый ворогъ „Союза" о. Балогъ домагавъ ся ôдъ парохіанъ пôдвысшеня мѣсячной платнѣ. Парохіяне, котри го згодили за 70 дол. въ мѣсяць, стояли при угодѣ и пôдвисшити не хотѣли. Тодѣ о. Балогъ покликавъ собѣ на помôчь скрентоньского епископа и той якъ ино тôлько явивъ ся на мітингъ, сей часъ люде его прогнали. За епископомъ и о. Балогомъ уявъ ся д. Врабель и своимъ авторитетомъ хотѣвъ наклонити нарôдъ до послуху. Но наши хлопцѣ ôдповѣли кулаками такъ, що чотыри разы ôпочивали а все Врабля били. Не знаемо чи не полежить черезъ пилипôвку.

А теперь знову нову роскажемо скандаличну подѣю.

Въ Шенандорѣ, два тыжнѣ тому назадъ, прійшла руска женщина на выводъ по рожденію до церкви. о. Лавришинъ, котрый походить зъ мункачôвской епархіи, де на спôлку зъ циганомъ не мôгъ вызимувати слѣпой кобылы, а для спасенія душъ прійшовъ до Америки, приступае до стоячой зъ дитиною женщины и каже: дай дулара то дамъ „wyvodki." Женщина ôдповѣдае: та най выведуть а такъ заплачу.— о. Л. — „нѣ," ja chcem na predek!"

Жена. „Та я кажу що заплачу тôлько по выводѣ."

И кто зна якъ довго бувъ бы проводивъ ся сей діалогъ слибъ мужи той женщины, котрый придивлявъ ся той комедіи, не бувъ взявъ свою жену за руку и не бувъ сказавъ: „Евко подь домôвъ" и вывѣвъ жѣнку зъ церкви тай по выводѣ.

Въ Ню Йорку заложили були преподобніи багташкарѣ зъ мункачевской епархіи для бôльшого здирства „руссо-словеньскій банкъ." Наразъ касіеры того банку повтѣкали, а бѣднѝ рускѝ люде пôйшли до начальника збанкритовавшого банку о. Волкая въ Грінпоинтъ абы имъ выяснивъ рѣчъ и гроши ôтдавъ. Сей лисъ микита ôдповѣвъ що его братъ десь застрѣливъ ся. Теперь показало ся що чеки того банку „prevelebnych" були фальшивѝ и жадна компанія ихъ не выдавала. Бѣднѝ рускѝ дѣвчата зъ Ню Йорку, котрѝ дались намовити черезъ тыхъ лайдакôвъ злодѣивъ и пôслали по 100. и бôльше доларôвъ черезъ той шахрайскій банкъ, теперь горенько плачуть за своимъ кроваво запрацюванымъ грошемъ. Чому теперь не ôдзываете ся вы „prevelebny" Сатала зъ Юнкерсъ и ты рапе зъ Грінпоинтъ, котрѝ въ тôмъ банку пересиджували и пили и не скажете людямъ де тіи гроши дѣлись и кто закладавъ той банкъ съ фалшивыми чеками?!

Подумайте добрѝ люди якъ то тяжко руска дѣвчина мусить працювати нѣмъ она зложить 50 дол. и якъ она бѣдна сама собѣ жалуе кусокъ мяса разъ въ тыждень купити а тôлько складала центъ до цента и пôслала до краю старымъ родичамъ, а днесь видить що ей центы пропали на вѣкѣ въ багташковôмъ банку. Чи може уже бути бôльше злодѣйство?!

А ты владыко зъ Мункача благоизволи собѣ тое перечитати и подумай на кого спаде ганьба такихъ духовныхъ высылати до Америки. Мы уже не вымагаемо почутя рускости ôдъ такихъ, але одробину люцкой чести и сорому!..

До братôвъ Русинôвъ въ Шенандоорѣ.

На дняхъ получила наша редакція письмо зъ Шенандору ôдъ одного руского и честного патріоты, въ котрôмъ то доносить намъ, що се наши братя въ Шенандорѣ дуже радо читають нашу „Свободу" и охочо приставалибъ до „Союза," але чули що въ „Союзѣ лихо.

На тое ôдповѣдаемо отверто и щыро, що тому всему не правда а тôлько брехня, пущена ворогами народного „Союза," котрѝ хотѣлибъ абы его на свѣтѣ и не було. „Союзъ", хвала Господу Богу, розвиваесь зъ дня на день дуже хорошо и якъ но тôлько теперь рушить ся робота, то не буде анѣ одного правдивого русина, котрый бы не належавъ до „Союза."

Братя шенандорцѣ!

Не забувайе на вашу честь, на вашу славу, ва вашь рускій патріотизмъ, на вашу жертволюбивôсть, на вашу гойнôсть!

Вы першѝ на цѣлу Америку постарали ся щобъ на вôльной американьской земли була руска церковь; Вы перши дали своѝ тяжко запрацюваный грôшъ на тую святую цѣль, Вы перши обявили американамъ що то есть рускій нарôдъ, що то есть руска церковь, що то есть рускій обрядъ!

За Вашѝ гроши, за Вашу працю стоять и по днешный день по другихъ плейзахъ рускѝ церкви. Помнѣть на прежную славу, помнѣть и на кости першого руского священника умершого и спочиваючого на вашôмъ цмінтарѣ и заявѣть знову Вашу рускôсть, Вашу силу, вашь щирый сильный патріотизмъ и впищѣть ся всѣ, а всѣ до „Союза" на славу Руси а на погибель ворогамъ педлярамъ святыми тайнами по рускихъ, за вашѝ гроши побудованыхъ церквахъ!

Спомнѣть що свѣтъ подивляе терпеливôсть, зъ якою зносите всякі выбрыки не слуги святого Бога, але мамоны, пôдтриманого кôлькома заушниками, що за той троха маркотки, якую имъ дае вытрубити съ своей люльки служатъ по собачому.

Постарайте ся о священника! „Свобода" напише сей час до Всесвѣтлѣйшого Консистору до Львова, котрый го вамъ пришле. Тодѣ косткамъ покойного о. Ляховича лекше буде лежати въ гробѣ а его чистый праведный духъ буде витати мѣжь Вами и Бога за Васъ молити!

Поки що вступайте всѣ а всѣ до „Союза" о патріоты зъ Шенандору!

„Свобода"

Заявленіе.

Урядъ „Народного Руского Союза" въ Америцѣ прилюдно заявляе що поголоска пущена ворогами „Союза": мовъ бы то „Союзъ" не хотѣвъ выплатити посмертного вдовѣ по б. п. Иванѣ Барна, єсть то злобна, тенденційно выдумана ложь для подкопаня поваги „Союза" въ очахъ руской публики. Въ имени правды заявляю що „Союзъ таки на другій день выплативъ вдовѣ по бл. п. Барнѣ, но тая-же вдова заявила щобъ посмертне зостало въ касѣ „Союза„ бо она не потребуе теперь гроша а якъ буде ей потребно то собѣ возьме.

Шамокинъ дня 13. нов. 94

о. Хр. Констанкевичъ секретаръ „Союза."

НАШИ ЗНАКОМИ.

Юда, Чи чувъ ты Иване що Марина, жѣнка Гнати Кривенького приѣхала вчера, чи колись зъ Америки?

Иванъ. Та чувъ, бо тамъ видишъ ктось таки у мене повѣдавъ, уже богме самъ добре не тямлю — та мышлю що таки моя стара. А тобѣ Юдку певно сорока на хвостѣ тую звѣстку про Гнатову Марину принесла?

Юда. Кто принѣсъ той и приточивъ — досыть же знаю и кажуть люде файсъ гожа молодичка и навѣть старый Явтохъ, той перший церковникъ уже увидѣвъ то ажь облизавъ ся... на мою бороду що правду кажу,

Иванъ. На твою бороду и песъ задной не поднесе, та парщиву заклинаешъ ся. Я самъ знаю що Марина гожа була и ту въ селѣ, а якъ теперь зъ Америки то и дива не ма, бо тамъ що дня великдень, що дня мясо и пиво, солонина та сами колачѣ... и якже може баба зле выглядати та ще ось на прикладъ и Марина, котра потрафить и въ двое только потягнути що ей небощикъ отець, котрый най зъ Богомъ спочивае и царство небесне — але знавъ добре трубѣти и отъ кварты небощикъ не скрививъ ся! Якъ я чувъ дальше одъ людей, то Марину выславъ ей мужь до дому для спекуляціи; бо тамъ якійсь повѣдала гренть, чи рентъ дорого треба платити. що року по двое дѣтей въ Гамерицѣ родять ся, бо таке тамъ уже повѣтре, и якъ повѣдає и мой кумъ слѣпый Софронъ, що также були въ Гамерицѣ але дѣтей не мавъ бо жѣнка була въ селѣ, коли онъ въ Америцѣ. Отже для шпекуляціи высилають мужѣ свои жѣнки до краю, абы меньше ихъ коштувало а бо́льше могли самотни заробити въ Гамерицѣ.

Юда. Ай вай Иванъ! що ты балакаешъ о шпекуляціи, котрой не знаешъ що се она таке?. Слухай, шпекуляляція есть то, наколи я маю 10 рињскихъ и думаю якъ бы то ужити тыхъ грошей щобъ я нима ще другу десятку придбавъ. Дивись! Я знаю коли то приходитъ часъ платити податокъ. Я уже знаю котрый газда може заплатити, а котрый нѣ. Тогда я беру моихъ дасять реньскихъ йду до него и бесѣдую зъ нимъ о податку и говору що тутъ є у мене 10 злр. и я му можу позичити на процентъ, або онъ менѣ може що продати за 10 зр. Газда покрутивъ ся сюда туда и каже: маю теля Мошку купи! Я дивлю ся на теля — и виджу що то уже добра телличка и варта 20 зр. Я купую и за тыждень продаю за 25 зр. Отже моихъ 10 зр. принесли менѣ 15 зр а то есть шпекуляція. Але то: же хлопъ зъ Америки высылае бабу до краю на газдовство бо тамъ въ Америцѣ богато стояло его житте зъ дѣтьми и жѣнкою, то чиста глупота и марне трачене здоровля, житя, щастя родинного, и гроша. То не шпекуляція только дурный хлопскій розумъ.

Иванъ. Юдку! Не хлопкай такъ, — бо якъ тя разъ хлопну по за паршивй пейсы — то самъ рабинъ зъ Садагуры тобѣ не одчитае, не одмолить! Докажи менѣ таки заразъ же чоловѣки зле роблять высылаючи свои жѣнки до краю газдувати а сами позостають въ Гамерицѣ на зароботъ.

Юда. Иваночку, голубчику! тримай далеко твой рускій кулакъ одъ моей морды, бо якъ ты го только поднесешь, то менѣ въ серединѣ не добре робить ся одъ страху! А теперь скажу що тіи, котрі высылають свои жѣнки въ край тратять на то́мъ дуже богато. Не одень позбувши ся жѣнки, зачинае бути кавалеромъ и одъ пейды до пейды (выплата) не мае цента, якъ менѣ писавъ Шмуля швагеръ — а дѣти и жѣнка въ краю чорно бѣдують. Другій порядный старве ся, робить, працюе шле жѣнцѣ грошѣ, а жѣнка зъ кумошками горѣвоньку пье а газдовство отдала горобцямъ що на стрѣсѣ. Шле газда гроши а газдиня пропивае. Наконець, коли гроши посланй на выплату грунта або на побольшене газдовства, пойшли на горѣвку, тодѣ жѣнка пише плаксивый листъ до мужа въ Америку щобъ приходивъ лемъ скоро гевъ, бо жиды лицитують грунтъ. Бѣдачиско ѣде и застае въ дома непорядокъ: дѣти голй, босй а одно въ колысцѣ уже не его — бо се цѣле газдовство, котре жѣнка изъ наймитомъ придбала. И то шпекуляція? Чи не лучшебъ було слибъ Иванъ, Стефанъ, бувъ вернувъ разомъ зъ жѣнкою до краю, або щобъ тамъ въ Америцѣ разомъ дальше жили и грошики складали?! Чи то не марнотравство, чи се не глупота? Жиды такъ не роблять.

Иванъ. Юдку, ты хоть разъ передъ сабашомъ правду сказавъ!

Юда. Або я коли брехавъ?

Иванъ. На другій разъ тобѣ скажу коли и якъ. А теперь мушу йти, бо стара буде кричати.

ПѢСНЬ МАЙНЕРА,
котрый лишивъ у краю жену и дитину.

Доме ро̂дный, доме ро̂дный,
Батько̂вска хатино,
Жено моя дорогая
Милая дитино!
Понадъ горы, понадъ море
Къ вамъ лину думкою.
Бо вы менѣ предъ очами —
Не маю спокою.
Якъ згадаю то заплачу
Го̂ркими слезами,
Що насъ доля розлучила
Горами, водами!
По̂дъ землею я працюю,
Сво̂й гро̂бъ я копаю,
Щобъ вамъ хату поставити
У ро̂дному краю.
Ломись скало, сыпъ ся угле!
Не зъ горы но зъ боку,
Поможь Боже доробити
До нового року.
Пото̂мъ по̂йду у край ро̂дный
У ро̂дненьке село,
Тамъ зъ женою зъ дитиною
Стану жить весело.

Гр. Гр.

Старый політикеръ.

Я уже много переживъ я на свѣтѣ и де чого багато знаю, протое роскажу якъ днесь въ політично̂мъ свѣтѣ водить ся.

Росія уже о̂тдала остатну прислугу свому царю Александру III. и царя поховали.

Молодый царь хоче взяти на себе всѣ войсковй титулы свого покойного отця.

Міністеръ заграничныхъ дѣлъ Гіерсъ, міністеръ войны генералъ Вановскій, генералъ губернаторъ Гурко, хочуть подяковати за службу. Щось оно не доброго копть ся въ Росіи.

Старый політикеръ Бісмаркъ радить нѣмецкому цѣсарю щобъ завязавъ тую самую приязнь мѣжъ Николаемъ II, яка була мѣжъ его дѣдомъ а Александромъ II.

Франція боить ся щобъ царь ей не покинувъ а приставъ до Нѣмцѣвъ.

Англія въ великомъ клопотѣ, бо ей суперница Франція не дае красти островов то въ Азіи то въ Африцѣ.

Въ Турціи султанъ дрѣмае въ гаремѣ а его люде бють ся. Ото на днахъ напали черкесы на арменьскй села и забили 6.000 Арміанъ.

Нѣмеччина въ клопотѣ, бо неможе найти людей щобъ хотѣли бути міністрами.

Ябь принявъ ся бути, але моя стара не хоче.

Весѣле царя одложено на довгій часъ.

Въ Австріи уже Дума державна зачала свою працю. Головна рѣчь, надъ котрою будуть радити, буде право общого голосованя.

Король Сербіи хоче женити ся, та не знае де и яку жѣнку брати. Най го Богъ биронить таку взяти якъ моя стара цукотиха!

Мое почтеніе и поважане!

ПОЛЬСКІЙ И РУСКІЙ КОТЪ.

Несе мясо рускій ко̂тъ,
Польскій вихилясомъ:
„Що ты, котику, несешь?"
А той каже: „Мясо"!
Та якъ „мясо" вымовлявъ,
Мясо и упало,
И зъ нимъ польского кота
Въ минутѣ не стало.
Несе мясо польскій ко̂тъ,
Рускій и пытае:
„Що ты котику несешь?"
— Mięso! — во̂двѣчае.
Та якъ mięso вымовлявъ,
То такъ стиснувъ зубы,
Що бѣдняка рускій ко̂тъ
Лишь облизавъ губи.

Руданскій.

Календари „Просвѣты" и „Ставропигіи на ро̂къ 1895 буде можь получити съ ко̂нцемъ мѣсяця Новембра въ Редакціи „Свободы"

УВАГА.

Хотячи приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. John Glowa
Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара подъ адресою.

Rev. J. Konstankiewicz
144 South Franklin Str.
Shamokin Pa.

* Звертаемъ увагу всѣхъ нашихъ Русино̂въ, що маемо на складѣ всякй книжки школьнй букварй, читанки, о̂дъ першой до третой клясы. Маемо також всякй поучаючи книжки зъ общества „Качковского" и другихъ. Маемо Молитвословы „Кормъ Души" Есть то одна зъ найкраснѣйшихъ книжокъ до моленя зъ чотырома кольорованими образками и 50 на чорно̂мъ тлѣ. Такъ само маемо Исторію Руси и книгу о „Наслѣдованю Іисуса Христа" Тіи книжки повинни находити ся въ каждой хатѣ руского робо̂тника.

Неодовга надойдуть розличного рода образки, образы зъ рускими по̂дписами.

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза“ запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, „Свободу“ читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерію не грайте, тôлько грошь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому“ ану скинтесь пô центови! Се не запоминайте!..... Буде зъ васъ!